

Види се светло на крају тунела. Полако, али сигурно назире се крај кризе. Запад признаје да томе највећи допринос дају нарастајуће економије Кине и Индије, што је ипак добро за цео свет. Сви трагају за новом врстом капитализма заснованог на ефикасности и продуктивности (Саркози). У Србији председник Тадић сугерише опрез и наду у опоравак, а министар економије Динкић говори како је најгоре прошло и да нас чека убрзани раст привреде уз повећање плата и пензија. Све ово превише подсећа на предизборно подизање оптимизма не би ли се измамио још који мандат.

А шта је у ствари опоравак економије и какав се излазак из кризе очекује?

Најимпресивније дешавање у последњих неколико година, поготово од појаве БРИК-а, свакако је признање званичне Америке о садашњем мултиполарном свету који подразумева уважавање интереса свих, а посебно најјачих земаља. Међутим, урушавање доскорашњег светског поретка иде много брже него што су његови дојучерашњи предводници очекивали. Потрошена је технолошко-оружана сила којом се бранио долар као симбол доскорашњег владања планетом. Војна доминација која је омогућавала брз технолошки и економски развој, уз потрошњу свих неопходних ресурса (сопствених, а поготово туђих) и онемогућавање других да у томе учествују, нестала је са глобалне сцене. Она, наравно, постоји и још неко време биће доминантна на појединим деловима планете, међутим, њен простор ће се сужавати како буду нарастали интереси појединих а поготово удружених земаља и региона. БРИК је отворио главни пролаз кроз до тад ненарушиве интересе Запада. Непрестајање на диктате америчке политике показује свест која нараста и удружује се зарад сваком доступном развоју људских друштава [\[1\]](#). У том погледу предстоји преиспитивање свих стандарда у друштвеним наукама као неизбежан светски процес. И као што је неповратно промењена дефиниција права на развој, промениће се и дефиниција многих ставова у моралном, правном, социолошком и сваком другом погледу.

„Економски опоравак“ се, као што се из горепоменутог види, различито доживљава на разним просторима. Индекси на берзама расту и то подразумева да се и даље економска стварност прати кроз параметре система који је доживео крах, што говори о немогућности његовог даљег функционисања на досадашњи начин. Да ли је упумпавање такорећи неограничене суме новца у привреду (потрошњу) и задуживање неких будућих генерација пут ка економском опоравку или је то само прављење новог финансијског балона који ће ускоро пући? Шта представља побољшавање економских параметара (пре свега БДП-а формулисаних на основу досадашње важеће економске

теорије и поготово праксе)? Извештај ради побољшања очекивања учесника (берзанских играча) у светској економији на досадашњи начин? Убеђивање грађана у исправност досадашњих поступака владајућих гарнитура? Некако брзо се заборавила изјава Ангеле Меркел о вредностима диплома економиста који су нас довели у садашње стање. Шта значи наводни „економски опоравак“ кад је реална економија у паду, а поготово број запослених? Зашто се у ствари организује економска делатност и зашто је то основа сваког удруживања – племена, држава, скупова држава? Да ли је то зарад остваривања економског напретка заједнице или само њеног привилегованог дела, такозване друштвене елите?

Ова питања су већ дуго присутна (иако медијски Запад покушава да их пригуши) и она ће несумњиво натерати садашње господаре пре свега медијске сцене да их ставе под најјаче рефлекторе. Глобална информатичка револуција отвара могућност ширења информација, овог пута за милијарде становника Земље. Потенцијал који настаје у одлично информисаним мозговима тих милијарди, посебно млађег дела планете, осећају и тек ће осетити глобални моћници. Елита која се ствара у брзонарастајућем „новом“ свету никако неће пристати на садашњу поделу улога у светским пословима. Нарасла моћ многољудних земаља истуриће у први план питање развоја у коме се пре свега поштује право појединца на рад. Запошљавање као приоритет постаће основ за мерење економских резултата сваког друштва. Наравно, не било какво запошљавање него запошљавање у реалном сектору и свакако у сагласности са принципом одрживог развоја прокламованим од Уједињених нација. Када постану видљиви знаци опоравка светске економије на нов начин (што се у Кини и Индији види већ сада), отвориће се и сва друга питања међуцивилизацијског дијалога. Очигледан излазак из економске кризе представљаће почетак процеса успостављања система нових вредности у свим областима људске заједнице.

Ко на време припреми тимове способних аналитичких умова да процене сопствени положај и могуће правце кретања људске заједнице неће се наћи на репу историјских догађања као Србија средином осамдесетих. Цену тога плаћамо и данас.

---

[1] <http://www.nspm.rs/savremeni-svet/amerika-gubi-slobodan-svet.html>